

טבת התשע"ח

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

למשמעות המבנה של הציווי המשולש על קרבן הפסח

לפרשת בא (על פי שיעור של הרב יאיר קהאן)

לכם. יז ושמרתם, את-המצות, כי בעצם היום הזה, הוצאתי את-צבאותיכם מארץ מצרים; ושמרתם את-היום הזה, לדרתים חקת עולם. יח בראשון בארבעה עשר יום לחדש, בערב, תאכלו, מצת: עד יום האחד ועשרים, לחדש--בערב. יט שבעת ימים שאר, לא ימצא בבתיכם: כי כל-אכל מחמץ, ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר, ובאזרח הארץ. כ כל-מחמץ, לא תאכלו; בכל, מושבתיכם, תאכלו, מצות.

3. שמות י"ב כ"א-כ"ח:

כא ויקרא משה לכל-זקני ישראל, ויאמר אלהם: משכו, וקחו לכם צאן למשפחתיכם--ושחטו הפסח. כב ולקחתם אגדת אזוב, וטבלתם בדם אשר-בסוף, והגעתם אל-המשקוף ואל-שתי המזוזות, מן-הדם אשר בסוף; ואתם, לא תצאו איש מפתח-ביתו עד-בקר. כג ועבר ה' לנגף את-מצרים, וראה את-הדם על-המשקוף, ועל שתי המזוזות; ופסח ה' על-הפתח, ולא יתן המשחית, לבא אל-בתיכם לנגף. כד ושמרתם, את-הדבר הזה, לחק-לך ולבניך, עד-עולם. כה והיה כי-תבאו אל-הארץ, אשר יתן ה' לכם פאשר דבר; ושמרתם, את-העבדה הזאת. כו והיה, כי-יאמרו אליכם בניכם: מה העבדה הזאת, לכם. כז ואמרתם זבח-פסח הוא לה' אשר פסח על-בתי בני-ישראל במצרים, בנגפם את-מצרים, ואת-בתינו הציל; ויקד העם, וישתחוו. כח וילכו ויעשו, בני ישראל: פאשר צוה ה' את-משה ואהרן, כן עשו.

4. שמות י"ב מ"ג-נ':

מג ויאמר ה' אל-משה ואהרן, זאת חקת הפסח: כל-בן-נכר, לא-יאכל בו. מד וכל-עבד איש, מקנת-בסוף ומלתה אתו, אז יאכל בו. מה תושב ושכיר, לא-יאכל בו. מו בבית אחד יאכל, לא-תוציא מן-הבית מן-הבשר חוצה; ועצם, לא תשברו בו. מז כל-עדת ישראל, יעשו אתו. מח וכי-יגור אתך גר, ועשה פסח לה' המול לו כל-זכר ואז יקרב לעשתו, והיה פאזרח הארץ; וכל-ערל, לא-יאכל בו. מט תורה אחת, יהיה לאזרח, ולגר, הגר

1. רש"י בראשית א', א':

"לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל"

2. שמות י"ב א'-כ':

א ויאמר ה' אל-משה ואל-אהרן, בארץ מצרים לאמר. ב החדש הזה לכם, ראש חדשים: ראשון הוא לכם, לחדשי השנה. ג דברו, אל-כל-עדת ישראל לאמר, בעשר, לחדש הזה: ויקחו להם, איש שה לבית-אבת שה לבית. ד ואם-ימעט הבית, מהיות משה--ולקח הוא ושכנו הקרב אל-ביתו, במכסת נפשות: איש לפי אכלו, תכסו על-השה. ה שה תמים זכר בן-שנה, יהיה לכם; מן-הקבשים ומן-העזים, תקחו. ו והיה לכם למשמרת, עד ארבעה עשר יום לחדש הזה; ושחטו אתו, כל קהל עדת-ישראל בין הערבים. ז ולקחו, מן-הדם, ונתנו על-שתי המזוזות, ועל-המשקוף על, הבתים, אשר-יאכלו אתו, בהם. ח ואכלו את-הבשר, בלילה הזה: צלי-אש ומצות, על-מררים יאכלהו. ט אל-תאכלו ממנו נא, ובשל מבשל במים: כי אם-צלי-אש, ראשו על-כרעיו ועל-קרבו. י ולא-תותירו ממנו, עד-בקר; והנתר ממנו עד-בקר, באש תשרפו. יא וככה, תאכלו אתו מתניכם חגרים, נעליכם בגדליכם ומקלכם בידיכם; ואכלתם אתו בחפזון, פסח הוא לה'. יב ועברתי בארץ-מצרים, בלילה הזה, והפיתי כל-בכור בארץ מצרים, מאדם ועד-בהמה; ובכל-א-לקי מצרים אעשה שפטים, אני ה' יג והיה הדם לכם לאת, על הבתים אשר אתם שם, וראיתי את-הדם, ופסחתי עלכם; ולא-יהיה בכם נגף למשחית, בהפתי בארץ מצרים. יד והיה היום הזה לכם לזכרון, וחגתם אתו חג לה': לדרתים חקת עולם תקהו. טו שבעת ימים, מצות תאכלו--אך ביום הראשון, תשביתו שאר מבתיכם: כי כל-אכל חמץ, ונכרתה הנפש ההוא מישראל--מיום הראשון, עד-יום השביעי. טז וביום הראשון, מקרא-קדש, וביום השביעי, מקרא-קדש יהיה לכם: כל-מלאכה, לא-עשה בהם אך אשר יאכל לכל-נפש, הוא לבדו יעשה

בְּתוֹכְכֶם. וְנִעְשׂוּ, כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-
 מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן, כִּן עֲשׂוּ .
 5. רמב"ן י"ב, כא:
 "ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם - הפרשה
 הזו מקצרת באשר צוה אותו ה' בפרשה של מעלה, כי
 בידוע שאמר להם משה לישראל הכל בפרט ולימד
 אותם כל הענין, ונכלל הדבר בכתוב כאשר צוה ה' את
 משה כן עשו"
 6. שמות י"ב, ז':
 "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על
 הבתים אשר יאכלו אותו בהם"
 7. שמות י"ב כ"ב:
 "ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם
 אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף..."
 8. שמות י"ב כ"ב:
 "...ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר"
 9. שמות י"ב י"ג:
 "והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם
 וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף
 למשחית בהכותי בארץ מצרים"
 10. שמות י"ב כ"ה-כ"ז:
 "והיה כי תבואו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר
 ושמרתם את העבודה הזאת: והיה כי יאמרו אליכם
 בניכם מה העבודה הזאת לכם: ואמרתם זבח פסח הוא
 לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את
 מצרים ואת בתינו הציל ויקוד העם וישתחוו"
 11. שמות י"ב מ"א-מ"ב:
 "ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם
 היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים: ליל
 שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה
 הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם"
 12. שמות י"ב נ"א:
 "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ
 מצרים על צבאותם"
 13. רש"י י"ב, מ"ג:
 "בי"ד בניסן נאמרה להם פרשה זו"
 14. רמב"ן במדבר ט"ז, א':
 "על דעתי כל התורה כסדר זולתי במקום אשר יפרש
 הכתוב ההקדמה והאחור וגם שם לצורך ענין ולטעם
 נכון"
 15. רמב"ן שמות י"ב, מג:

בחצי הלילה' לומר שקיים להם הבטחתם, וכשהשלים
 זה חזר לענין ראשון להשלים חוקת הפסח
 16. ראב"ע שמות י"ב, מ"ג:
 "בעבור שהזכיר ליל שמורים והוא ליל חמשה עשר שבו
 יאכל הפסח, השלים לפרש חקת פסח דורות"
 17. שמות י"ב, י"ז:
 "כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ
 מצרים ושמרתם את היום הזה לדורותיכם חוקת עולם"
 18. שמות י"ב מ"א:
 "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ
 מצרים"
 19. שמות י"ב נ"א:
 "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ
 מצרים על צבאותם"
 20. גמרא כריתות (ט ע"א):
 רבי אומר ככם - כאבותיכם, מה אבותיכם לא נכנסו
 לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם, אף הם לא
 יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים...
 מילה, דכתיב כי מולים היו כל העם היוצאים..."
 21. רות א', ט"ז:
 "עמך עמי וא-לוהיך א-לוהי"
 22. שמות ז', ד':
 "והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים
 בשפטים גדולים"